

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД-ІНСТИТУТ
«УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОНКОРДІЯ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

24 квітня 2025 року

**ПРОГРАМА
вступного іспиту з економіки
для осіб, які вступають
на I курс денної/заочної форми навчання
для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»
ОПП «Всесвітня економіка».**

Обговорено та затверджено
на засіданні Приймальної комісії
протокол № 8 від 24.04.2025 р.

Київ – 2025

Програма вступного випробування з економіки для здобуття ступеня «доктор філософії» у галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» ОПП «Всесвітня економіка» складена на основі навчальних програм УАУК.

Укладач програми: Жарова Л.В. доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин, бізнесу та менеджменту

Програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, бізнесу та менеджменту 22 квітня 2025 р., протокол № 2.

Завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин, бізнесу та менеджменту
доктор економічних наук, професор

Любов ЖАРОВА

Вступ

Зміст програми та форму вступного іспиту обумовлено вимогами стандарту третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 424 від 10.05.2022), зокрема в частині відповідності вхідних компетенцій вступників вихідним компетентностям магістрів зі спеціальності 051 Економіка (відповідно до стандартів вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка для другого (магістерського) рівня, наказ МОН України №382 від 04.03.2020):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 ЕКОНОМІКА

Зміст програми вступного іспиту

Програму вступного випробування з фахових дисциплін для здобуття ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка», освітньо-наукової програми «Економіка», складено відповідно до вимог стандарту вищої освіти. Програма містить головні напрями, складові та завдання економіки.

Для забезпечення ефективної реалізації завдань освітньої та професійної підготовки доктора філософії при конкурсному відборі студентів до аспірантури висуваються вимоги щодо їх здібностей і підготовленості відповідно до діагностики системних знань, умінь і навичок, визначених програмами нормативних дисциплін.

Програма вступного випробування з дисципліни фахового спрямування базується на навчальних дисциплінах стандарту і складена відповідно до місця в логічній послідовності вивчення, передбаченою освітньою програмою магістра спеціальності 051 «Економіка».

Вступне випробування складається з тестової перевірки знань, що формують компетентності, якими повинен володіти магістр.

Перелік тем, що виносяться на іспит

Макроекономіка

Тема 1. Макроекономіка як наука. Структура макроекономіки. Суб'єкти економічної системи. Типи економічної системи та їх особливості. Глобальна економіка

Макроекономіка – це наука, яка вивчає національну економіку як єдине ціле з погляду забезпечення умов стійкого економічного зростання, повної зайнятості ресурсів, мінімізації рівня інфляції і забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Економічна система – це певним чином упорядкована система зв'язків між виробниками і споживачами матеріальних та нематеріальних благ.

Основними елементами економічної системи є:

- механізми узгодження діяльності суб'єктів господарського життя, або способи розв'язання основних проблем організації економіки;

- механізми реалізації власності на виробничі ресурси та виготовлені життєві блага;

- механізми розподілу й перерозподілу створеного національного продукту;

- механізми взаємозв'язку фізичної й монетарної економіки та ін економіка.

Об'єкт макроекономіки є розділ економічної теорії, який вивчає економіку

в цілому. На відміну від мікроекономіки, де об'єктом дослідження є поведінка окремого економічного суб'єкта, у макроекономіці досліджуються результати і наслідки діяльності всіх учасників суспільства в цілому. Предметом (складова частина об'єкта) макроекономічної теорії є агреговані показники поведінки макроекономічних суб'єктів на рівні економіки як єдиного цілого.

Тема 2. Методологія макроекономіки. Макроекономічне моделювання. Макроекономічна політика та її суб'єкти.

Методологія – це система наукових знань про шляхи та методи, засоби, інструменти пізнання істини. Методологія макроекономіки ґрунтується на системі найбільш загальних принципів, методів та способів пізнання економічних систем. У найзагальнішому плані методологія макроекономіки ґрунтується на двох основних складових:

- загальнонаукових методах пізнання, які включають діалектику та логіку;
- специфічних методах, що включають агрегування, принцип рівно важності, економіко-математичне моделювання, прогнозування тощо.

Тема 3. Макроекономічні показники та їх вимір. Дослідження процесів на макроекономічному рівні потребує використання відповідної системи макроекономічних показників. Саме вони дають змогу зрозуміти суть взаємопов'язаних процесів на рівні всієї економіки, виявити напрямки і тенденції її подальшого розвитку, дослідити основні пропорції суспільного відтворення, виробити необхідні рекомендації для економічної політики держави. Побудова такої системи макроекономічних показників повинна базуватися на певних методологічних засадах, відрізнятися логічністю, цілісністю та взаємоузгодженістю її окремих складових.

Тема 4. Мікроекономічні основи макроекономіки. Споживання - це видатки домогосподарств на купівлю товарів і послуг. Ці видатки можна поділити на три групи: 1) на товари тривалого користування (меблі, побутову техніку і т. ін.); 2) на товари повсякденного вжитку (харчування, засоби гігієни тощо); 3) на послуги (транспортні, комунальні, освітні і т. ін.). Важливе значення для розвитку економіки мають пропорції розподілу використовуюваного доходу на споживання та заощадження.

Інвестиції відіграють подвійну роль в макроекономіці. По-перше, вони є важливим і мінливим компонентом сукупних видатків. Тому в короткому періоді різкі зміни в обсягах інвестицій можуть істотно змінювати сукупний попит, а відтак – обсяг виробництва і зайнятості. По-друге, інвестиції означають збільшення капіталу, тому в довгостроковому періоді вони впливають на потенційний обсяг виробництва і є важливим чинником економічного зростання.

Тема 5. Макроекономічна рівновага. Однією із найбільш поширених моделей сучасного тлумачення макроекономічної ринкової рівноваги є модель AD – AS. Вона дає можливість об'єднати або агрегувати всі окремі ринки в

єдиний загальний ринок країни і об'єднати тисячі окремих цін в єдину сукупну ціну; зібрати рівноважну кількість окремих товарів і послуг в єдине ціле і назвати його реальним обсягом національного виробництва. Агрегування цін означає, що ціни на окремі товари та послуги усереднюються пропорційно обсягам виробництва останніх на внутрішньому ринку і характеризують рівень цін усієї сукупності товарів та послуг в економіці. Вимірником рівня цін є дефлятор ВВП поточного періоду до певного базового періоду. Модель AD – AS дозволяє пояснити причини коливання рівня цін та реальних обсягів національного виробництва, розкриває взаємозв'язок між ними та економічною політикою; такі явища як інфляція, безробіття, ділові цикли. Вона застосовується для прогнозування впливу на економіку різноманітних факторів, для планування й координації заходів економічної політики в короткостроковому і довгостроковому періодах.

Тема 6. Економічне зростання. Макроекономічна динаміка – це зміни економічних характеристик (параметрів), розвиток елементів (підсистем) макроекономіки в часі внаслідок їх взаємодії. Таких елементів, принаймні, 4: виробництво, обмін, розподіл, споживання. Проте найчастіше досліджуються такі сектори національної економіки: сфера бізнесу (виробництва), інвестиції, сектор домогосподарств (споживання, заощадження, пропозиції праці), держава, закордон, сфера грошово-кредитного обігу (фінансово-банківський сектор).

Вибір джерел економічного зростання передбачає необхідність кількісної визначеності взаємозв'язків між приростом ресурсів і приростом їх продуктивності з одного боку, та приростом обсягів національного виробництва – з іншого. Цей зв'язок виражається у виробничій функції. Розрізняють такі групи чинників економічного зростання: фактори попиту, фактори пропозиції, фактори розподілу.

Виробничі функції як неокласичні моделі економічного зростання. Виробнича функція Кобба-Дугласа – це макроекономічна модель економічного зростання, яка розкриває функціональну залежність обсягів виробництва і доходу від двох факторів – капіталу і праці. Подальшого розвитку виробнича функція Кобба-Дугласа-Тінбергена дістала згодом у працях відомого американського економіста, спеціаліста з економіко-математичних методів аналізу проблем економічного зростання, Лауреата Нобелівської премії з економіки (1987) Роберта Мертона Солоу.

Тема 7. Держава як суб'єкт макроекономічного регулювання. Ринок здатен самостійно і об'єктивно вирішувати безліч проблем. Однак, і за умов вільного підприємництва існують проблеми, які він не може розв'язати без допомоги держави:

забезпечення економіки грошовою масою через діяльність центрального банку, що знаходиться під контролем держави, і всієї кредитно-банківської системи;

забезпечення основ функціонування системи вільного підприємництва

через державне управління і правові норми, національну оборону і охорону громадського порядку, єдину енергетичну і транспортну системи, фундаментальну науку тощо;

забезпечення екологічної безпеки і раціонального використання невідтворюваних природних ресурсів, адже ринкова система не створює відповідних стимулів до цього;

забезпечення захисту національного ринку, що є давньою прерогативою держави.

Перераховані функції визначають те, що відведено державі системою вільного підприємництва. Більше за умов чистої конкуренції держава виконувати не могла, але й менше теж.

Об'єктами державного регулювання економіки є сфери, галузі економіки, а також ситуації, явища та умови соціально-економічного життя країни, де виникли, або можуть виникнути труднощі, які не вирішуються автоматично, тоді як їх негайне вирішення потрібне для нормального функціонування економіки та підтримання соціальної стабільності.

Фіскальна (бюджетно-податкова) політика – це сукупність заходів урядового впливу, спрямованих на розв'язання макроекономічних проблем (безробіття, інфляція, циклічність та ін.) шляхом зміни обсягів та напрямків державних видатків, системи оподаткування та принципів формування державного бюджету загалом.

Монетарна політика – це узгоджена діяльність органів державної влади щодо управління грошовою масою, яка використовує певні специфічні механізми роботи, спрямована на досягнення заздалегідь визначених макроекономічних цілей. Часто її називають грошово-кредитною або ж просто – грошовою політикою.

Грошовий мультиплікатор – це числовий коефіцієнт, що характеризує процес примноження (мультиплікації) грошей на депозитних рахунках в момент їх руху від одного банківського закладу до іншого.

Мультиплікаційний ефект може існувати лише в умовах дворівневої банківської системи, перший рівень якої (центральний банк) керує механізмом грошового мультиплікатора, другий рівень (комерційні банки) заставляє його діяти, до того ж діяти автоматично, незалежно від бажань окремих банків. Винятково важливим є той факт, що поза межами банківської системи дія грошового мультиплікатора припиняється. І саме грошова база є основою виникнення даного феномена, оскільки вона абсорбує усю готівку в економіці, яка перетворюючись в депозити й шляхом проведення банківських активних операцій через безготівкові розрахунки проходить процес мультиплікації, і цим самим здійснює вплив на обсяг пропозиції грошей.

Мікроекономіка

Тема 8. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Мікроекономіка – це розділ економічної теорії, який вивчає діяльність окремих економічних суб'єктів та досліджує механізм їх функціонування. Головна економічна проблема яка постає перед окремими особами, фірмами і

державою, полягає в тому, що виробничі ресурси обмежені в порівнянні з потребами людей. Методологія мікроекономічного аналізу. Досягнення цілей мікроекономіки пов'язане з використанням певних методів пізнання економічного життя суспільства.

В мікроекономічному аналізі під методом розуміється спосіб підходу до вивчення господарських процесів в їх становленні і розвитку, який опирається на загальнонаукові, економіко-логічні і формально-логічні закони, методи, принципи. Отже, сукупність спеціальних прийомів становить методіку мікроекономічного аналізу. Залежно від способу пізнання економічних систем, вони поділяються на: загальнонаукові, економіко-логічні та економіко-математичні.

Тема 9. Попит і пропозиція, їх взаємодія. Закон попиту стверджує: за інших рівних умов попит тим більший, чим нижча ціна, і навпаки.

Попит споживачів породжує пропозицію виробників. Пропозиція окремої фірми визначається її виробничими можливостями. Ринкова пропозиція блага складається із суми індивідуальних пропозицій за кожною конкретною ціною. Пропозиція – це кількість товару, яка перебуває на ринку, або може бути туди доставлена. Це бажання і готовність продати товар.

Ринкова рівновага – рівність попиту і пропозиції. Ціна, яка відповідає ринковій рівновазі (PE), називається рівноважною, а обсяг продажу (QE) – рівноважним обсягом. Цю рівновагу називають частковою, поза як розглядається ринок певного товару.

Здатність попиту і пропозиції адаптуватися до мінливих ринкових умов називається еластичністю. Вперше еластичність досліджував А.Маршалл в 1881 -1882 рр. Еластичність попиту за ціною – це ступінь реакції попиту на зміну ціни товару за інших рівних умов.

Тема 10. Теорія поведінки споживача (кардинальна теорія корисності). Особисті економічні потреби людина може задовольняти сама без об'єднання зусиль з іншими особами. Колективні потреби вимагають об'єднання колективних зусиль для виконання спільних задач.

Благо - це все те, що становить визначений позитивний зміст, предмет, явище, продукт праці, який задовольняє визначену людську потребу і відповідає інтересам, цілям людей. Раціональність – це цілеспрямована діяльність, що направлена на досягнення мети, що враховує задані обмеження і існуючу можливість. Корисність - це ступінь задоволення, яке отримує людина від споживання певного блага або сукупності благ.

Тема 11. Основи теорії виробництва. Виробнича функція описує технічний зв'язок між вхідними виробничими факторами та вихідною продукцією. Вона визначає мінімальну кількість факторів для заданого випуску продукції. Співвідношення (пропорція) між вхідними виробничими факторами називається технологією.

Гранична норма технологічного зміщення – визначається величиною

капіталу, яка може бути заміщена кожною додатковою одиницею праці при незмінному обсязі виробництва.

Важливим поняттям теорії виробництва є закон ефекту масштабу, який встановлює зв'язки і взаємозалежності між масштабом (розмірами) виробництва та економічною ефективністю.

Тема 12. . Витрати виробництва. Кожне підприємство прагне приймати такі рішення, які б дозволили в умовах обмеженості ресурсів максимізувати свій прибуток. Підприємство повинно вибрати такий технологічний процес, при якому кількість готової продукції виробляється з найменшими витратами факторів виробництва.

Витрати виробництва – це сума коштів, що витрачається на оплату всіх факторів виробництва, витрачених на виробництво певного товару.

В діяльності підприємств значне місце займають альтернативні витрати. Це певна сума доходів, яку можна було б отримати за найкращого способу використання ресурсів

Економічні витрати – це витрати, які фірма зобов'язана забезпечити постачальнику ресурсів для того, щоб відвернути ці ресурси від використання в альтернативних виробництвах.

Тема 13. Моделі ринку. Досконала конкуренція є найбільш вираженою схемою ринкової структури, яку можна використовувати для аналізу економічних процесів. Вона є ідеальним типом ринкової структури, перевага якого полягає в тому, що завдяки його існуванню стає можливим чітко визначення системи обмежень, з якими стикається фірма на шляху максимізації прибутку. Ринок досконалої конкуренції – це ринок, який відповідає ознакам досконалої конкуренції.

На практиці можливості ринку досконалої конкуренції використовуються досить рідко. І причиною цього є елементи монополізму у поведінці фірм на ринку. Фірми завдяки своїм власним діям впливають на ринкову ціну. Але якщо на ринку існують продавці або покупці, які здатні впливати на ринкову ціну, то така конкуренція вже приймає форму недосконалої конкуренції. Недосконала конкуренція – це ринкова структура, що характеризується можливістю продавців або покупців впливати на ринкову ціну.

Основними типами недосконалої конкуренції є монополія, олігополія, монополістична конкуренція.

Тема 14. Ринок праці в системі ринків факторів виробництва. ринок – це сукупність економічних відносин з приводу купівлі-продажу товарів, яким властива економічна незалежність, свобода у виборі суб'єктів ринку (продавців і покупців), вільне ціноутворення в умовах конкурентного середовища.

Визначення ринку праці: 1. Система відносин, пов'язаних з наймом і пропозицією праці, тобто з її купівлею та продажем. 2. Сфера працевлаштування, де взаємодіють покупці та продавці праці. 3. Механізм, що

забезпечує погодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками. 4. Сфера формування попиту і пропозиції робочої сили.

Світова економіка та сучасні тренди

Тема 15. Економічний зміст міжнародної економіки. Формування системи міжнародних економічних відносин. Елементи системи міжнародних економічних відносин. Суть та характерні особливості сучасного розвитку світового господарства.

Міжнародна економіка є категорією економічної науки. Її економічний зміст полягає в поєднанні економічних відносин, що діють на національному та інтернаціональному рівнях. Ця сукупність економічних відносин виступає як системне утворення, що має дві основні складові.

Міжнародна економічна система (МЕС) являє собою сукупність елементів світової економіки з властивими кожному із них характеристиками; у процесі дії елементів світової економіки виникають інтегративні якості, характеристики, закономірності функціонування цієї системи.

Тема 16. Суть та види міжнародної економічної діяльності. Регулювання міжнародної економічної діяльності. Середовище міжнародних економічних відносин. Класифікація країн в міжнародній економіці. Ядром сучасних МЄВ виступає міжнародна економічна діяльність економічних суб'єктів, насамперед, підприємств. Діяльність останніх спрямована на отримання певних економічних результатів, передусім прибутку. Учасники міжнародних економічних відносин, діють як відносно незалежні суб'єкти. Але всі вони знаходяться під впливом середовища МЄВ, тобто різноманітних факторів (демографічні, економічні, природні, науковотехнічні, політичні, культурні та ін.), які потребують від діючих осіб корегування своїх дій. Кожний з суб'єктів МЄВ є «відкритою системою», яка залежить від зовнішнього світу. Дія факторів може мати для різних суб'єктів різний характер впливу: прямий або побічний. Але найбільш доцільною є систематизація факторів за такими ознаками – політико-правові, економічні, соціально-культурні, інфраструктурні.

Тема 17. Світовий ринок: його сутність, особливості формування та сучасні тенденції його розвитку. Теорії міжнародної торгівлі. Суть та особливості міжнародної торгівлі. Міжнародна торгівля товарами та її форми. Міжнародна торгівля послугами: особливості та їх класифікація. Зовнішньоторговельна політика: суть та види. Тарифне регулювання міжнародної торгівлі. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі.

Міжнародний поділ праці та міжнародне кооперування стали основою для виникнення світового ринку. Його виникнення і становлення є наслідком дуже тривалого історичного розвитку.

Внутрішній ринок являє собою форму господарської взаємодії, за якої все призначене для продажу збувається самим виробником всередині країни. Міжнародний ринок – це частина національних ринків, яка безпосередньо

зв'язана із закордонними ринками.

Тема 18. Суть, причини та форми міжнародного руху капіталу. Передумови формування та розвитку світового фінансового ринку. Суть, функції та структура світового (глобального) фінансового ринку. Євроринок: суть та його складові. Міжнародний рух капіталу є однією з основних форм міжнародних економічних відносин (МЕВ). Міжнародний рух капіталу передбачає уточнення поняття капіталу.

Капітал – це самозростаюча вартість. До поняття капіталу, виходячи з цього, належать матеріальні ресурси та грошові засоби, які використовуються у суспільному виробництві з метою отримання прибутку. В сучасних умовах відбувається інтенсивний процес переміщення капіталу у межах світового господарства. Саме це і є суттєвою ознакою такої форми МЕВ як міжнародний рух капіталу.

Міжнародна міграція капіталу (експорт та імпорт) зумовлена зовнішніми та внутрішніми причинами. Одні з них викликають необхідність чи потребу його вивезення за кордон, а інші – ввезення з-за кордону. Дослідження показують, що причини експорту та імпорту капіталу переважно перетинаються, хоча їхні остаточні ролі бувають різними. Мета залучення іноземного капіталу визначається пріоритетами, що встановлені програмами економічного розвитку країни. За джерелами походження міжнародні потоки капіталу поділяються на державні (офіційні) й недержавні (приватні).

Тема 19. Міжнародна регіональна інтеграція. Суть, передумови та цілі економічної інтеграції. Етапи економічної інтеграції. Статичні та динамічні ефекти економічної інтеграції. Регіональні інтеграційні об'єднання.

Міжнародну економічну інтеграцію можна визначити як якісно новий етап розвитку і форму прояву інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає зближення і взаємоприспособлення, переплетення всіх структур національних господарств.

Горизонтальна інтеграція виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари з метою їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу й отримання при цьому додаткового прибутку, і супроводжується виробництвом за кордоном товарів, аналогічних тим, що виробляються в країні базування.

Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах. Зона преференційної торгівлі – зона з пільговим торговельним режимом, коли дві або декілька країн зменшують взаємні тарифи з імпорту товарів, зберігаючи рівень тарифів в торгівлі з іншими країнами.

Митний союз – це угода двох або декількох держав, що передбачає усунення внутрішніх тарифів та встановлення спільного зовнішнього тарифу.

Тема 20. Інтеграція України у світову економіку. Регіональні угоди про вільну торгівлю за участю України: можливості та ризики. Еволюційні підходи

щодо підписання Україною Угоди про асоціацію з країнами ЄС. Торговельна політика України в контексті європейської інтеграції. Процес лібералізації візового режиму між Україною та країнами ЄС.

Критерії оцінювання

Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступних випробуваннях зі спеціальності, оцінюватимуться за 200-бальною шкалою.

Тестовий бал	Бал за шкалою 100 – 200
19	157
20	160
21	162
22	164
23	167
24	170
25	174
26	177
27	182
28	188
29	194
30	200

Список рекомендованих джерел

1. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Резніченко Д.С. Стратегічне управління потенціалом інноваційного підприємства. Інноваційні платформи управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки: кол. моногр. За ред. д.е.н., проф. Прохорової В.В. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2020. 293 с
2. Балабанов К.В. Міжнародна економіка: [навчальний посібник] / К.В. Балабанов, О.В. Булатова, Ю.І. Чентуков. – Донецьк: Ноулідж, 2012. - 442 с.
3. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: [навчальний посібник] / П.Ю. Буряк, О.Г. Гупало. – К.: Хай-ТекПрес, 2007. - 336 с.
4. Вовченко О. В. Інновації у промисловості: вплив на економічну безпеку України: монографія. Київ: КРОК, 2021. 134 с.
5. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: [навч. посіб.] / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2011. – 440 с.
6. Зовнішньоторговельні аспекти конкурентної політики України в умовах СОТ: [Монографія] / За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т", 2008. - 309 с.
7. Березін О. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. - Київ : Знання, 2009. - 390 с.
8. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч.закл. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - Київ : Центр учбової л-ри, 2010.– 487 с.

9. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч.закл. /В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук ; Тернопільський нац.екон. ун-т. - Київ :Центр учбової л-ри, 2010. - 303 с.
10. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч.-метод. посіб. для самост.роботи студ. галузі знань «Економіка та підприємництва» / В.І. Блонська, Т.Г. Васильців, С.С. Гринкевич та ін. – Львів : «Магнолія 2006», 2010. – 687 с.
11. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й. М. Петровича. – 2-ге вид., виправл. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 580 с.
12. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів /В. В. Краснова, І. О. Ахновська, М. В. Бандура та ін.; за заг. Ред. В. В. Краснової.– Донецьк: ДонНУ, 2012. – 506 с.
13. Довгань Л.Є. Стратегічне управління: [навч. посіб.] / Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2011. – 440 с.
14. Економіка підприємства: Навчальний посібник / С.М. Рогач, Н.М.Суліма, Л.М. Степасюк та ін. –К. : «ЦП «КОМПРИНТ»», 2015. –392с
15. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: [навчальний посібник] / За ред.А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. - 824 с.
16. Міжнародні стратегії економічного розвитку: [підручник] / Під заг. ред. Ю. В. Макогона. - К. : Освіта України, 2009. - 420 с.
17. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. М.: Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с.
18. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 9-ме вид., переробл. і доповн.К., Знання, 2014. 710 с.
19. Історія економіки та економічної думки: підручник. / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, Т.В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К. : Знання, 2018. 775 с.
20. Стигліц Дж. Е. Економіка державного сектора / Дж. Е. Стигліц;. [пер. з англ.]. – К. : Основи, 2005. – 854 с.
21. Проблеми адаптації соціально-економічних систем до екзогенних змін: монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко. Х. : ФОП Панов А. М., 2019. 640 с
22. Семенов А. Г. Особливості формування капіталу підприємства / А. Г. Семенов, Л. А. Юсипчук // Вісник економічної науки України. – 2014. – №1. – С. 110–114
23. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Генеза, 2018. 266 с.
24. Шубін О.О., Азарян О.М., Георгієв В.А. та ін. Потенціал регіону: вектори формування та використання : монографія Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2011. – 658с.
25. Principles of Economics (2016) N. Gregory Mankiw
26. The World Economic Situation and Prospects 2023 (UN)
<https://desapublications.un.org/publications/world-economic-situation-and-prospects-2023>
27. Global Economic Prospects, January 2024 (World Bank Group)
<https://openknowledge.worldbank.org/collections/09c5e8fc-187f-5c2f-a077-3e03044c7b62>
28. World Economic Outlook, October 2023: Navigating Global Divergences (IMF)
<https://www.imf.org/en/Publications/WEO>

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

Пояснювальна записка

Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування у формі співбесіди.

Співбесіда проводиться зі спеціальності для виявлення мінімального рівня обізнаності вступника зі змістом спеціальності 051 Економіка, (якщо диплом вступника не співпадає за галуззю знань/спеціальністю) проводиться у форматі онлайн. Під час співбесіди ставляться від 3 до 5 запитань.

В програму кваліфікаційної співбесіди включено питання дисципліни «Основи економічної теорії».

Перелік питань співбесіди

1. Основи економічної науки: виникнення і етапи розвитку.
2. Загальні методи пізнання: диференціація підходів (огляд вітчизняних підручників та навчальних посібників з політичної економії).
3. Проблеми предмета економічної теорії в працях українських економістів.
4. Шляхи забезпечення умов для безперервного розвитку потреб.
5. Основні напрями більш повного використання виробничого потенціалу України
6. Роль економічних суперечностей у соціально-економічному розвитку країни та способи їх розв'язання.
7. Економічна система суспільства.
8. Суспільний поділ праці: сутність і структура.
9. Цивілізаційний підхід до періодизації суспільного розвитку: сутність, особливості, характеристика.
10. Організаційно-економічні відносини та їх місце в економічних відносинах.
11. Базисні та надбудовні елементи у структурі господарського механізму, їх роль та взаємодія.
12. Власність у системі виробничих відносин.
13. Властивості приватизації в Україні.
14. Політика приватизації в розвинутих країнах та її наслідки.
15. Основні властивості товару та їх співвідношення.
16. Суб'єкти товарних відносин та їх еволюція.
17. Розвиток товарного виробництва в Україні в сучасних умовах.
18. Проблеми стабільності грошової одиниці.
19. Грошові реформи в Україні в 90-х рр.. XX ст.
20. Грошові агрегати в різних країнах: сутність, функціональне призначення та рівень

ліквідності.

21. Інфляція в Україні та антиінфляційна політика.
22. Економічні витрати: суть і структура.
23. Прибуток – головний показник успіху господарської діяльності підприємства.
24. Шляхи підвищення норми прибутку.
25. Механізм формування рівноважної ціни.
26. Роль антимонопольного законодавства України в забезпеченні добросовісно і конкуренції.
27. Різноманітність моделей ринкової організації економіки і властивості їх функціонування.
28. Роль ринку споживчих благ у задоволенні потреб населення.
29. Особливості попиту на чинники виробництва.
30. Вплив ринків чинників виробництва на розвиток суспільного виробництва.
31. Формування ринку землі в Україні.
32. Проблеми формування ринкової інфраструктури в Україні.
33. Ринок цінних паперів: його сутність і значення.
34. Види і механізм функціонування товарних бірж.
35. Сімейні доходи та їх формування в умовах ринкової економіки
36. Проблеми розвитку сімейного підприємства.
37. Двоїста роль домогосподарств та їх місце в економіці.
38. Роль підприємця в максимізації прибутку підприємства.
39. Корпорації як основна форма організації підприємства в сучасних умовах.
40. Роль амортизації у відтворенні основного капіталу підприємства.
41. Еволюція форм і систем заробітної плати.
42. Мінімальна заробітна плата та її динаміка в Україні.
43. Розвиток колективних систем оплати праці.
44. Міжнародна економічна безпека.

Критерії оцінювання відповідей

Оцінювання вступного випробування у формі співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), відбувається за двобальною шкалою: «склав» або «не склав».

Оцінка «склав» виставляється у наступних випадках:

- повна, вірна та ґрунтовна відповідь на запитання, теоретично правильний і логічнообґрунтований виклад матеріалу, при якому вступник повно і глибоко використав відомі йому фактичні знання, виявив здібність аналізувати економічні явища та процеси, робити висновки і узагальнення з чітким їх формуванням;

- правильна і обгрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає при цьому деякі несуттєві неточності;
- правильна, проте не обгрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає суттєві неточності;
- неповна відповідь на запитання або така, що не містить аналізу фактичного матеріалу, необхідних узагальнень і висновків, і свідчить про те, що знання абітурієнта мають дещо розрізнений, фрагментарний характер.

Оцінка «не склав» виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту програмного матеріалу і свідчить про нерозуміння вступником його основних положень.

У тому випадку, коли за додаткове вступне випробування вступник отримав оцінку «не склав», він не допускається до наступних вступних іспитів зі спеціальності та іноземної мови і позбавляється права брати участь у конкурсному відборі.

Рекомендована література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: у 2-х кн.: Кн. 1: Вступ до аналітичної економії; Макроекономіка: підручник / за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островецька. - 2-е видання. К.: Знання, 2013. 615 с
2. Балабанов К.В. Міжнародна економіка: [навчальний посібник] / К.В. Балабанов, О.В. Булатова, Ю.І. Чентуков. Донецьк: Ноулідж, 2012. 442 с.
3. Білецька Л.В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): підр учник для ст-тів ВНЗ / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савіч. К. Центр учбової літератури. 2017. 664 с
4. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. М.: Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с.
5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 9-ме вид., переробл. і доповн.К., Знання, 2014. 710 с.
6. Історія економіки та економічної думки: підручник. / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, Т.В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К. : Знання, 2018. 775 с.
7. Касьяненко Л.М. Економічна теорія: [навч. посіб.] / Л.М. Касьяненко. К.: Центр учбової літератури, 2015. 224 с.
8. Макроекономіка: базовий курс [Електронний ресурс]: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] К.: КНЕУ, 2016. 254с
9. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Навчальний посібник / Мацелюх Н.П., Максименко І. К.:Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.
10. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шаманської. Тернопіль, 2011. – 495 с.